

NOVICE.

Nadomestilo za slovenske
liste med stavko.

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1919.

Leto I.

Pomanjkanje moke in kruha.

Uradno se objavlja: V zadnjem času se je pojavilo v vseh večjih mestih in industrijskih krajih Slovenije občutno pomanjkanje kruha in moke.

Pomanjkanje občutijo najbolj revni sloji, ki se niso mogli za dalj časa založiti in ki so primorani sproti kupovati svoje potrebščine. Pomanjkanje kruha in moke nas je tembolj presenetilo, ker je splošno znano, da producira naša država žita preko svoje potrebe, in smo bili doslej prav dobro preskrbljeni z živili. Umljivo je, da so ljudje iskali vzrokov nenadnemu pomanjkanju, da so se dvignile razne pritombe in očitki, češ, oblastva niso storila svoje dolžnosti, se niso pobrižala pravočasno, da se dovozijo zadostne množice žita iz Banata itd. Razburjenost, ki se je letila prebivalstva je umljiva, zato je potrebno, da se pojasni, kaj je povzročilo dosedanje pomanjkanje in kaj se je ukrenilo, da se temu pomanjkanju zopet odpramora.

Slovenija je, kar je spošno znano, v pogledu preskrbe z žitom pasivna pokrajina in mora uvažati žito iz drug. pokrajina, sosebno iz Hrvatske in iz Banata. Na mesec potrebuje Slovenija prilično 600 do 700 vagonov žita.

Do 20. septembra t. l. je pošiljal odsek za prehrano direktne garniture s strojim, premožom in lastnim vlakovnim spremnim osebjem iz Ljubljane v Banat, kjer se je žito naložilo in potem prepeljalo v Slovenijo. V približno osmih dneh se je vsak tak direktni vlak naložen z živili vrnil v Slovenijo. Okoli 20. septembra t. l. je nastala na vseh hrvatskih in banatskih železnicah velika transportna kriza. Ker so bili vsi kolodvori natrpani z vagoni, je bil reden promet nemogoč. Vsled tega je bil skoro ves blagovni promet ustavljen. Skoro istočasno je bilo odseku za prehrano Slovenije sporočeno, da ministrstvo za promet ne dovoljuje več direktnih transportov za Slovenijo, češ, da je neekonomično pošiljati prazne vagone v Banat. Odseku je bilo nadalje naročeno, da naj za naprej za svoje živilske transporte naroča vagoni pri železniškem ravnateljstvu v Zagrebu.

Vsled te odredbe in stavitve blagovnega prometa na hrvatskih in banatskih železnicah so zastali tudi vsi živilski transporti za Slovenijo.

Odsek za prehrano je, uvidevši nevarnost, ki preti Sloveniji, takoj na merodajnih mestih posredoval, da se neovirano propuste živilski vlaki za Slovenijo, ki so bili že natovorjeni in od nakladalne postaje

postaje odpremljen, paralelno pa je začel energično akcijo, da se zopet dovoli stari način pravažanja, to je, da sme Slovenija za svoje živilske transporte pošiljati direktne vlake iz Ljubljane v Banat.

Dasj je odsek za prehrano neprestano urgiral ureditev železniškega prometa in je tudi deželna vlada za Slovenijo najenergičnejše podpirala to zahtevo, je poteklo po 20. sept. t. l. več tednov, preden so došli prvi transporti z žitom za Slovenijo. Med tem časom je odsek za prehrano moral izčrpati vse zaloge, ki jih je imel pripravljene. Došlo žito je bilo sicer takoj odposlano v mline, vendar ni bilo mogoče pripraviti toliko mlinskih izdelkov, kolikor jih normalno potrebujemo. Vsled prometnih razmer je izostalo najmanj 300 vagonov žita, kar seveda ni moglo ostati brez posledic.

Prometne razmere so se v zadnjem času nekoliko izboljšale, tudi se je odseku za prehrano zopet dovolilo, da sme pošiljati za svoje živilske transporte direktne vlake iz Slovenije v Banat in nazaj. Nadejati se smemo, da se bodo vsled novih odredb razmere v kratkem zopet izboljšale. Odsek za prehrano je odposlal zadnja dva tedna več vlakov v Banat, ki utegnejo pripeljati v kratkem večje količine žita. Tudi nekateri slovenski trgovci so nakupili v Banatu večje množine žita; tudi tem trgovcem bo odsek dal na razpolago direktne vlake.

Nakupovanje žita v Banatu je postalo težavno. V pričakovanju kolkovanja kron zadržujejo posestniki svoje zaloge ali pa jim nastavljajo višje cene. Radi tega so tudi cene mlinskih izdelkom poskočile. Da se pomaže neimovitim slojem, je ministrski svet, kakor je bilo že poročano, sklenil zasnovati velikopotezno pomožno akcijo in je za ta namen dovolil večji kredit. Ker so priprave v teku, je upati, da se bo nova pomožna akcija, ki bo izdatno olajšala preživljanje neimovitih slojev, že v doglednem času začela praktično izvajati.

Po demovini.

Kongres jugoslovanskih novinarjev v Zagrebu. Dne 15. do 18. novembra se je vršil v Zagrebu prvi kongres jugoslovanskih novinarjev. Kongres je otvoril predsednik hrvatskega Novinarskega društva Toni Schlegel, na kar je bilo izvoljeno predsedstvo kongresa. Za predsednika je bil izvoljen predsednik srbskega Novinarskega združenja in urednik beograjske »Epohe« Milan Savčić, za prvega podpredsednika predsednik društva jugoslovanskih novinarjev v Ljubljani Rasto Pustoslemšek, za drugega podpredsednika pa pred-

sednik društva hrvatskih novinarjev Toni Schlegel. Čehe so zastopali vodja češko-slovaškega urada na Dunaju Zafiček-Horsky, urednik »Narodnih Listov«, Strakaty, urednik »Narodne Politike«, Vavrinek in rednik »Venkova« Taneberg. Ruse sta zastopala dva člana uredništva »Ruskega Dela« v Prazi. Na kongresu se je sklenilo osnovati jedinstveno jugoslovansko organizacijo na teritoriju države SHS. Ta organizacija, ki bo nosila ime »jugoslovansko novinarsko združenje« je stopila takoj v življenje. Vsa dosedanja novinarska društva likvidirajo. Kongres je poslal brzozjavni pozdrav kralju Petru in regentu prestolonasledniku Aleksandru. Ker je prav v početku kongresa došla vest, da je D' Annunzio zasedel s svojimi četami Zader, je kongres na predlog dr. Werka sklenil poslati predsedstvu mirovne konference v Parizu brzozjavni protest proti temu novemu italijanskemu nasilstvu. Slavnostni govor je mel g. Milan Marjanovič, na kar se je vršila v Udrihovem salonu v Illici otvoritev razstave sedaj izhajajočega jugoslovanskega časopisja in raznih časopisnih proizvodov, ki so izhajali med vojno v inozemstvu in so propagirali jugoslovansko idejo. Na kongresu se je razpravljalo med drugim o jedinstveni izvestiteljski organizaciji, v kateri je poročal vodja ljubljanskega Dopisnega urada Jože Prunk, o ustanovitvi posebnega novinarskega učilišča, ki bi se naj osnovalo na vseučilišču, o svobodi tiska itd. Vse tozadevne resolucije so bile po daljših debatah sprejete. Kongresa sta se udeležila tudi zastopnika italijanskega časopisja dr. Oberdorfer in dr. De Rossa, urednika tržaškega socialističnega dnevnika »Il Lavoratore«.

Sklepi ministrskega sveta. Dne 18. t. m. je vlada sklenila: 1. da se 1. december proslavi kot narodni praznik (ta dan se bodo objavila pomiloščenja in odlikovanja); 2. da minister za prehrano sporazumno z beogrjsko občino regulira cene v Beogradu; 3. da se delegacija v Parizu zmanjša na najmanjše število uradnikov, da se opusti hotel, v katerem je bila dosedaj nameščena delegacija, ki se bo preselila v manjše poslopje. Sprejeti so bili vsi predlogi ministrstva saobračaja.

Beğuncem! Zveza jugoslovanskih žen in deklet v Ameriki je poslala siromašnim beğuncem, pristojnim v občino Kanal in Tolmin, neka obleke. Blago razdeli Beğunski sosvet v Ljubljani, na katerega naj se prosilci z dokazom uboštva in pristojnosti takoj obrnejo.

Vpokožitev poverjenika za socialno skrb. »Službene Novine« objavljajo ta-le ukaz prestolonaslednika regenta Aleksan-

dra: »Na predlog našega ministra za socialno politiko rešavamo, da se Albinu Prepeluhu, poverjeniku za socialno skrb pri deželni vladi za Slovenijo odobri prošnja, s katero javlja svoj izstop iz deželne vlade za Slovenijo s tem, da se mu prizna pokojnina uradnika IV. činovnega razreda.«

Imenovanje. Računski svetnik deželne vlade g. Avguštin Zajc je imenovan višjim računskim svetnikom.

Iz finančne službe. Za sekcijskega svetnika pri delegaciji finančnega ministrstva v Ljubljani je imenovan Franjo Bonač, bivši sekcijski svetnik pri vrhovnem računskem dvoru na Dunaju. Pri isti delegaciji je imenovan za računskega ravnatelja Anton Petrovčič, dosedanji računski nadsvetnik.

Poštna vest. Poštno in brzojavno ravnanje za Slovenijo razglasa: Počenši z dnem 12. novembra t. l. se odpre pri vseh poštah v Prekmurju paketni promet v tuzemskem prometu in sicer pri uradih: Boltinci, Dolnja Lendava in Murska Sobota tudi promet s paketi, ki so obremenjeni s povzetjem pri uradih Badenci, Cankava, Črenšanci, Dobrovnik, Gornja Lendava, Križavci, Martijanci, Petrovci, Prosenjakovci, Ručonci Rankovci, Rogaševci in Velki Dolinci pa le promet s paketi, ki niso obremenjeni s povzetjem. — Z ozirom na neurejene razmere naj sprejema uradi do preklica pakete »le na lastno odgovornost pošiljateljev in brez jamstva poštne uprave.« (Za morebitno izgubo paketa ali za zmanjšanje vsebine, ne pa za vplačano povzeto nakaznico.) To okolnost naj navajajo pošiljatelji i na paketih i na pripadajočih spremnicah, urad naj jo pa označi v prejemnih knjigah odtosno na prejemnih listkih. Pošiljatelje in naslovnike je treba na to opozoriti.

Italijanski agenti v Beogradu. V Beogradu je prišlo nekoliko trgovinskih agentov iz Italije, ki ponujajo italijanske fabrike. Zanimivo je, da vsi trgovci od kraja odklanjajo ponudbe.

Kako vpliva ščuvanje graških listov proti Jugoslaviji? Graški »Arbeiterwille« piše: »Nemško-avstrijski blagovni prometni urad je dobil od svoje podružnice v Ljubljani nastopno poročilo: »V celi državi SHS zlasti pa v Sloveniji obstoja bistvena razlika v razpoloženju prebivalstva napram Dunaju in Gradcu. To razliko je pripisovati pisavi graških listov. Čisto gotovo bi se bila že ugledala pot krepkejšemu približanju med Slovenijo in s tem z vso državo SHS in Avstrijo, ako bi hujskajoča pisava zlasti graških listov proti Slovencem zopet in zopet ne razburjala duhove in ne dajala slovenskim časopisom povoda ponatiskovati izlive nemških listov ter širiti s primernimi komentarji ogorčenje Slovencev proti Avstriji. — To deistvo vkljub temu ne bo zaviralo graške »Tagesposte«, da bi na eni strani ne prigovarjala Hrvatom, da bi se ločili od Slovencev, na drugi strani pa, da bi ne očitala vladi, da ničesar ne stori, da bi se zboljšali odnosi s sosednjimi državami. O stališču najneumnejšega lista »Grazer Tagblatt« nočemo niti govoriti. Ta list je v svojem neozdravljivem sovraštvu proti »windischerjem« nepoboljšljiv, in bo slejkotprej razveseljeval svoje

čitatelje s tendenčnimi vestmi najnesmiselnije vrste, ter še nadalje zastrupljeval odnose med Jugoslavijo in Avstrijo ne oziraje se na to, da trpi vsed tega delovanja nemški narod v Avstriji najtežje škode.

Volitve v Italiji.

Iz Rima poročajo: Po najnovejših vesteh je bilo doslej v parlamentu izvojenih 120 socialistov, 90 katolikov, 20 radikalcev in 10 reformistov. Komandini, minister za propagando v vojni, je padel. Turin je izvolil 12 socialistov izmed 19 poslancev, ki mu pripadajo. V Bologniji je bilo izvojenih 7 socialistov. V Napolju sta padla Cikota Nittore in Scialoja, delegat na mirovni konferenci. V Rimu so bili izvoljeni 4 socialisti in sicer dela Setta, Vella, Volpi in Sardelli. — V Benetkah so bili izvoljeni trije socialisti Elija Musatti, Alessandri in Caleno. V Barju so bili izvoljeni trije socialisti, v Anconi je zmagalo pet socialistov. — Najnoveše vesti, ki so došle v Rim sporočajo o velikih zmagah socialistov. Vse kaže na to, da se bo število socialdemokratskih mandatov zvišalo na 140 do 150. — Ministrski predsednik Nitti je imel dolgotrajno konferenco s kraljem Viktorjem Emanuelom v zadevi izida volitev v parlament. Na to je imel ministrski svet sejo, na kateri je razpravljali o novi situaciji, ki so jo ustvarile volitve.

Konfiskacija bomb in orožja v Milanu. V prostorih društva Fasci di Combattimento v ulici Silvio Pelico so odkrili zalogo orožja in ročnih bomb. Aretirali so 15 oseb.

D' Annunzio.

D' Annunzio hoče zasesti tudi Split. »Vedetta d' Italia« priobčuje članek z naslovom »Mučeniški Split«. V tem članku izjavlja, da pripravlja D' Annunzio nov udarec. Na Reki se govori, da hoče D' Annunzio iti v Split. Dne 19. t. m. so začele vojne ladje na Reki izkrcavati velike množine živeža. Na Reki se govori, da je to v zvezi z D' Annunzijevim udarcem, ki ga namrava izvršiti na Split.

Italija reši reško vprašanje brez ozira na Ameriko. Kakor poroča »Secolo« se italijanska vlada ne bo več ozirala na Wilsona in Ameriko, nego bo rešila reško vprašanje v smislu nacionalističnih težanj.

Mirovni posvet.

Podpis mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo. (Uradno.) Kraljeva vlada je pooblastila našo delegacijo na mirovni konferenci v Parizu, da podpiše st. germaanske mirovno pogodbo. Naša delegacija bo glede otomanske narodnosti podala izjavo, ki jo zahteva vrhovni zavezniški svet v svojem odgovoru. Dalje bo naglasila nemogočnost novih naredb o prevozu in o trgovinskem režimu, razen onih, ki se nahajajo v pogodbi o manjšinah.

Ameriški senat in angleški protektorat nad Egiptom. Ameriški senat je s 45 glasovi proti 47 odklonil predlog senatorja Coverna, naj Združene države ne priznajo angleškega protektorata nad Egiptom.

Švica in zveza narodov. Švicarski zvezni svet je v poimenskem glasovanju z

128 glasovi proti 43 glasovom sklenil, da Švica pristopi k zvezi narodov. O tem sklepu mora še odločiti ljudsko glasovanje.

Razna poročila.

Izid volitev na Francoskem. Od 626 poslancev, ki tvorijo francosko poslansko zbornico, jih je bilo dosedaj izvojenih 548. Konservativci so dobili 31, liberalci 73, naprednjaki (progresisti) 120, republikanci 117 radikalci 52, socialni radikalci 71, socialni republikanci 24, socialisti posebne skupine 6 in uedinjeni socialisti 54 mandatov. Konservativci so obdržali svoje sedanje število poslancev. Liberalci so pridobili 43, naprednjaki 73, republikanci 34 in radikalci 6 mandatov. Socialni radikalci so izgubili 76, socialni republikanci 8 in uedinjeni socialisti 42 sedežev, dočim so socialisti posebne skupine obdržali svoje prejšnje posestno stanje.

Dunaj umira. »La Presse de Paris« priobčuje članek pod naslovom »Dunaj umira«. V tem članku se naglašja, da se nahaja Dunaj v agoniji. V tem stanju lahko pride do strašnih dogodkov, ako ne bo antanta v zadnji uri videla, da obstoje za lahkoživo ljudstvo, ki se sicer že vdaja orientalski resignaciji vendar le gotove meje trpljenja in gorja. Trpljenje dunajskega prebivalstva je nepopisno. Dunaj je zapuščen od vsega sveta. Zapustili so ga predvsem tisti, ki so bili preje z njimi v zvezi in mu bili vdani. Kamorkoli se sirmasna Avstrija obrne, povsod najde samo zatvorena vrata in lica brez usmiljenja. Več stotisoč ljudi živi na Dunaju v najgroznejši bedi. In kojar potisne na steno glad, ta postane upornik ne glede na to, kakšnega rodu je in kakšno je njegovo politično mišljenje. Na Dunaju se je bati, da izbruhnejo resni nemiri. Beda sili prebivalstvo k obupu.

Obupne razmere na Dunaju. Kakor poroča »Korrespondenz Herzog«, je premogovna situacija dosegla najnižje stanje, kakršnega še ni bilo na Dunaju. V mestne elektrarne je preteklo soboto prišlo 51 ton premoga, dočim je potreba znašala 1100 ton. Porablja se že vse rezerve, da ostane elektrarna in plinarna v obratu. Industrija si zadnje dni ni mogla dobiti niti itak že do skrajnosti reducirana količina. Skoro vse srednje šole bodo imele prihodnji teden vsled mraza prosto, najbrže pa tudi še pozneje. Tudi večina privatnih šol na Dunaju se bo skoro zaprla. Tudi življenjske razmere so postale silno žalostne, ker se od zunaj ničesar ne uvažja v mesto in ker se je kvota za moko reducirala že za polovico.

Edini socialist izključen iz ameriškega parlamenta. Edini socialist v ameriški poslanski zbornici, zastopnik za Milwaukee, Viktor Berger je bil skoro soglasno izključen iz zbornice. Berger je bil obsojen radi pregreška proti takozvanemu vohunskemu zakonu. Izjavil je, da svojih govorov, radi katerih je bil obsojen, ne more preklicati, nego da bi se izrekel celo ostreje, ako bi mu bila dana prilika zopet govoriti.

Izdajatelj: Konzorcij slovenskih dnevnikov. Tiska tiskarna M. Hrovatin. Odgovorni urednik Ivan Kovačič.